

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ХАРКІВСЬКИЙ
АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД
ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**25 РОКІВ
ГОСПОДАРСЬКІЙ ЮРИСДИКЦІЇ
В УКРАЇНІ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 20 травня 2016 р.)

Харків
«Право»
2016

УДК 347.91/95(477)
ББК 67.9(4УКР)310
Д22

Редакційна колегія:

*В. Я. Тацій, П. В. Тихий, В. О. Усатий, К. В. Гусаров, Д. В. Задихайло,
Л. М. Москвич, О. О. Крестьянінов, О. В. Бринцев, Т. Д. Суярко*

Д22 25 років господарській юрисдикції в Україні: досвід та перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 трав. 2016 р.) / редкол.: В. Я. Тацій, П. В. Тихий, О. В. Бринцев та ін. – Х. : Право, 2016. – 204 с.

ISBN 978-966-937-021-1

У збірнику представлено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «25 років господарській юрисдикції в Україні: досвід та перспективи», проведеної Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого спільно з Харківським апеляційним господарським судом та господарським судом Харківської області у відповідності до Плану заходів з підготовки святкування 25-річчя утворення господарських (арбітражних) судів України, затвердженого наказом ВГСУ від 25.01.2016 р. № 2. Вона відбулася 20 травня 2016 р. на базі Харківського апеляційного господарського суду за адресою: м. Харків, пр-т Правди, 13. Конференцію присвячено підведенню підсумків 25-ти років функціонування системи господарських (арбітражних) судів в умовах незалежності України. На конференції проаналізовано набутий досвід судового вирішення спорів у сфері економіки, обговорено існуючі проблеми та перспективи розвитку системи господарської юрисдикції.

Для науковців та практичних працівників, суддів, адвокатів, усіх, хто цікавиться проблемами економічного судочинства.

**УДК 347.91/95(477)
ББК 67.9(4УКР)310**

ISBN 978-966-937-021-1

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право», 2016

ПИТАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА В ПРОЕКТАХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ З ЦИВІЛЬНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА

Запропоновані проекти змін до процесуального законодавства України, зокрема до Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК), а також пропозиції до проекту Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК) фактично зачіпають та дещо змінюють специфіку та особливості інституту процесуального представництва.

У проекті змін до ЦПК України [1] пропонуються внесення змін, які, на нашу думку, не в повній мірі співвідносяться з проектом Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [2]. Варто зазначити, що в аналізованому проекті, ч. 1 ст. 40 запропонованої редакції встановлює, що представником у суді може бути адвокат або інша особа, яка досягла вісімнадцяти років, має цивільну процесуальну дієздатність і є законним представником, а також керівник юридичної особи. На наш погляд, пропозиції щодо викладення цих норм у такій редакції викликає сумнів, оскільки на сучасному етапі розвитку інституту процесуального представництва поширена тенденція, щоб представниками у суді були виключно ті особи, які мають свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю. Це знайшло відображення у проекті Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». В ньому пропонується запровадження до змісту Конституції України нової статті 131–2, у тексті якої зазначається про здійснення виключно адвокатом представництва інтересів іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Також важливо наголосити, що у Перехідних положеннях до Конституції України пропонується доповнення ч. 16–1 щодо відповідних етапів здійснення реформування інституту процесуального представництва. У п. 11 ч. 16–1 Перехідних положень проекту змін до Конституції України вказується, що представництво відповідно до пункту 3 частини першої статті 131–1 та статті 131–2 проекту змін до Конституції здійснюється виключно адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року [2].

В цьому аспекті, на нашу думку, внесення змін до ЦПК України повинно відбуватися з обов'язковим врахуванням того, що представництво в суді повинно здійснюватися адвокатом. З огляду на це, вважаємо, що такі пропозиції суперечать законопроекту «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» і повинні бути доопрацьовані. Вважаємо, що доречно було б викласти статтю 40 проекту у такій редакції: «Представником у суді може бути виключно особа, яка має свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю (адвокат), крім випадків встановлених законодавством». Такими випадками, на нашу думку, можуть бути випадки законного представництва, представництво юридичних осіб уповноваженими на це органами.

У процесуальній літературі зазначається, що розвиток професійного представництва посприяє більш ефективному здійсненню процесуального представництва, вдосконаленню цього інституту, а також забезпеченню доступності захисту прав, свобод та інтересів у суді [3, с. 355]. В іншому джерелі підкреслюється, що найбільш поширеним є представництво, яке здійснюється адвокатами, оскільки для ефективної реалізації представницьких функцій необхідні певний обсяг знань у галузі права, відповідна кваліфікація та досвід [4, с. 276].

Не менш важливим, на наш погляд, є питання стосовно можливих змін до господарського процесуального законодавства відносно процесуального представництва. Стаття 56 проекту ГПК України [5], яка має назву «Особи, які можуть бути представниками» містить положення про те, що представником у суді може бути адвокат або інша особа, яка досягла вісімнадцяти років, має цивільну процесуальну дієздатність і є законним представником, а також керівник юридичної особи.

Вважаємо, що ці положення не є виправданими, адже зараз в Україні все більша приділяється увага тому, щоб удосконалити процес реалізації в практичній сфері надання ефективної правової допомоги особам, які її потребують. Здійснення процесуального представництва, як форми надання правової допомоги, суттєво залежить від рівня освіченості та кваліфікації особи, яка може її надавати. В цьому аспекті, доречно зазначити, що здійснення процесуального представництва у суді виключно адвокатами підніме на новий рівень надання правової допомоги.

На підставі викладеного вважаємо, що пропонувані зміни до цивільного процесуального та господарського процесуального законодавства України потребують доопрацювання з урахуванням встановлення належного співвідношення з проектом Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Шпак Максим Володимирович,
аспірант кафедри цивільного процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Література

1. Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо судової реформи)» [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://jrc.org.ua/steps/step/procesual%27ne_zakonodavstvo.
2. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя); проект Закону України від 25.11.2015 р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57209.
3. Курс цивільного процесу [Текст]: підручник / за ред. В.В. Комарова; Національний університет «Юридична академія України ім. Я. Мудрого». – Х.: Право, 2011. – 1352 с.
4. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / В.В. Комаров, К.В. Гусаров, Н.Ю. Сакара та ін.; за ред. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2016. – 848 с.
5. Проект для обговорення Господарського процесуального кодексу України [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://jrc.org.ua/steps/step/procesual%27ne_zakonodavstvo.